

Ksiądz dziekan Jan Bruski

Jan Bruski urodził się 23 stycznia 1883 roku w Łęgu. Uczył się w gimnazjum w Chełmnie (zabór pruski), gdzie należał do tajnej polskiej organizacji samokształceniowej Filomatów Pomorskich. Studiował filozofię i teologię w Seminarium Duchownym w Pelplinie (1904-1908). Tam też przyjął święcenia kapłańskie. Do 1916 roku pełnił posługę pasterską jako wikariusz w parafiach w Radawnicy, Grudziądzu, Osiu, Czersku i jako administrator w Lubichowie. W latach 1916-1925 był administratorem parafii w Lutowie, następnie proboszczem w Linowie Królewskim (1925-1934). **Wreszcie został proboszczem parafii w Osiu (1934-1939) i jednocześnie wizytatorem religii w szkołach powszechnych dekanatu czerskiego. Około 1939 roku został dziekanem dekanatu Czersk.** W czasie pracy duszpasterskiej prowadził szeroko zakrojoną działalność wychowawczą w duchu polskim. Przyczynił się do budzenia świadomości narodowej wśród Polaków w zaborze pruskim. Działal na korzyść sprawy polskiej. Był członkiem Towarzystwa Narodowego w Toruniu (w latach 1908-1928)). Przewodniczył Powiatowej Radzie Ludowej w Złotowie (lub Sępólnie Krajeńskim) w czasie Powstania Wielkopolskiego(1918-19), wspierającej przejęcie przez Polaków kontroli cywilnej i wojskowej nad wyzwalanymi ziemiami. Wcześniej z jej ramienia uczestniczył w obradach Polskiego Sejmu Dzielnicowego w Poznaniu. **Po pożarze części ul. ks. Semrau w Osiu w 1938 roku, w czasie którego spłonął dobytek 17 rodzin, powołał do życia Obywatelski Komitet Pomocy Pogorzelcom i stanął na jego czele. Swoją działalnością na tym polu przyczynił się w dużej mierze do udzielenia wydatnej pomocy poszkodowanym i odbudowy ich domostw.** Za działalność patriotyczną i społeczną został uhonorowany Medalem Niepodległości i Złotym Krzyżem Zasługi.

Aresztowany przez hitlerowców 2 października 1939 roku, przeszedł męczeńską drogę. Osadzony w areszcie w Świeciu, został następnie przewieziony do obozu przejściowego w Górnej Grupie (8 listopada 1939), mieszczącego się w budynku werbistów, potem do obozu przejściowego w Neufahrwasser (Nowy Port w Gdańsku, 5 lutego 1940). Stamtąd już 8 lutego księdza Bruskiego przetransportowano do obozu koncentracyjnego Stutthof. Od 10 kwietnia 1940 roku był więziony w obozie koncentracyjnym Sachsenhausen, a od 14 grudnia 1940 w Dachau. Wreszcie – całkowicie wycieńczony – został wywieziony w tzw. „transporcie inwalidów” do centrum eutanazyjnego w Hartheim koło Linzu, gdzie miał być zamordowany w komorze gazowej. Tam nie dotarł. Prawdopodobnie zmarł 4 maja 1942 roku na pierwszym etapie (na pewno nie dotarł do Hartheim), na drodze do Monachium, i tam wyrzucony z samochodu, po czym spalony w miejskim krematorium. Urna z prochami jest od 1950 roku przechowywana na cmentarzu Am Perlacher Forst w Monachium, w miejscu zwanym „Gaj Pamięci nr 1”. Na „świadectwie śmierci” obozu w Dachau widnieje data 16 czerwca 1942 roku, ale Niemcy je fałszowali, tak, jak i przyczyny zgonu.

Opr. Józef Malinowski na podstawie:

1. *Gmina Osie. Przewodnik turystyczny, praca zbiorowa pod redakcją Mariusza Chudeckiego, Osie 2012*
2. *Gmina Osie. Informator turystyczny, Koło Terenowe nr 1 w Osiu Towarzystwa Miłośników Borów Tucholskich, Osie 1995*
3. <http://www.swzygmunt.knc.pl/MARTYROLOGIUM/POLISHRELIGIOUS/vPOLISH/HTMs/POLISHRELIGIOUSmartyr0224.htm>